

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Географічний факультет
кафедра країнознавства та туризму

Укладач: проф. Ігор Смирнов

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
З ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНА ЛОГІСТИКА»

КИЇВ – 2021

Навчально-методичний комплекс з дисципліни „Міжнародна логістика”. - К.: ЛГТ, 2021. - 32 с.

Укладач: доктор географічних наук, професор Ігор Смирнов

Затверджено на засіданні кафедри країнознавства та туризму географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка «18» листопада 2020 р., протокол № 6

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка «11» грудня 2020 р., протокол №5

ЗМІСТ

Вступ	
Навчально-тематичний план лекцій і практичних занять	5
<i>Змістовний модуль № 1. Концептуально-понятійні основи та аспекти міжнародної логістики</i>	8
Тема 1. Теоретичні засади та основні поняття логістики	8
Тема 2. Науково-практичні концепції логістики	9
Тема 3. Концептуальні основи міжнародної логістики	10
Тема 4. Історичний аспект міжнародної логістики	11
Тема 5. Суспільно-географічний (геопросторовий) та екологічний аспекти міжнародної логістики	12
<i>Типовий тест модульної контрольної роботи № 1</i>	13
<i>Контрольні питання до змістового модулю № 1</i>	15
<i>Змістовий модуль № 2. Світовий ринок логістичних послуг; регіональні та корпоративні особливості</i>	16
Тема 6. Світовий ринок логістичних послуг. Єврологістика: концептуальний базис, регіональні складники, напрямки розвитку в ХХІ ст.	16
Тема 7. Від геополітики до єврологістики: Балто-Чорноморська транспортно-логістична інтеграція та участь у ній України. Концепція Міжмор'я та проект ЄС «Ініціатива Тримор'я».	18
Тема 8. Ринок логістичних послуг країн НАФТА	20
Тема 9. Розвиток логістики в країнах Азії	21
Тема 10. Японський досвід виробничої логістики та його міжнародне значення	22
<i>Типовий тест модульної контрольної роботи № 2</i>	23
<i>Контрольні питання до змістового модулю № 2</i>	25
<i>Перелік запитань на іспит</i>	26
<i>Список рекомендованої літератури</i>	29

ВСТУП

Навчальний курс „Міжнародна логістика” викладається майбутнім студентам 1-го курсу магістратури спеціальності «Політична географія та геополітика». Ця дисципліна магістерського циклу викладається в 1-му семестрі в обсязі 6 кредитів (180 год.), у т.ч. 20 годин лекцій, 12 годин практичних занять (на 1 академічну групу) та 60 годин самостійної роботи. Закінчується іспитом.

Метою і завданням навчальної дисципліни „Міжнародна логістика” є формування знань та практичних навичок з концептуально-понятійних основ та аспектів міжнародної логістичної діяльності, а також з світового ринку логістичних послуг та його регіональних особливостей – в Європі (єврологістика), Америці (логістика країн НАФТА), Азії (логістика Японії, Китаю, Індії).

Предметом навчальної дисципліни „Міжнародна логістика” є міжнародна логістична діяльність та її різноманітні аспекти (історичний, геополітичний, геопросторовий, екологічний) на глобальному та регіональному рівнях, а також в діяльності інтеграційних угруповань (ЄС, НАФТА), країн, транснаціональних корпорацій.

Вимоги до знань та вмінь. Студент повинен знати: концептуально-понятійні основи та аспекти міжнародної логістики, а також її особливості на глобальному та регіональному рівнях, в діяльності інтеграційних угруповань (ЄС, НАФТА), країн, транснаціональних корпорацій.

Студент повинен вміти: застосовувати набуті знання та навички до аналізу міжнародної логістичної діяльності в глобальному та регіональному вимірі, визначити місце та завдання України у світовій та європейській транспортно-логістичній інтеграції, знайти для себе можливе майбутнє місце праці в цьому новому, але надзвичайно динамічному виді бізнесу – міжнародній логістиці.

Місце в структурно-логістичній схемі спеціальності. Дисципліна „Міжнародна логістика” є складовою магістерського дворічного курсу

підготовки, отже використовує попередньо отримані знання студентів з «Географії світового господарства», «Географії міжнародного транспорту», «Географії міжнародних економічних відносин», «Міжнародного менеджменту», «Міжнародного маркетингу», «Регіональних стратегій розвитку бізнесу на ринках зарубіжних країн». Водночас набуті знання з дисципліни «Міжнародна логістика» стануть у нагоді магістрам при вивченні інших дисциплін та при підготовці магістерських випускних робіт.

Система контролю знань та умови складання заліку. Навчальна дисципліна „Міжнародна логістика” оцінюється за модульно-рейтинговою системою, що складається з 2 модулів. Результати поточної навчальної діяльності студентів оцінюються за 60-бальною шкалою.

Форми поточного контролю: оцінювання домашніх самостійних завдань; тестів та контрольних робіт, виконаних студентами під час практичних занять. При цьому студент може отримати максимально 10 балів за усні відповіді на практичних заняттях, 3 – за доповнення на практичних заняттях в кожному зі змістовних модулів, 5 – за виконання завдань самостійної роботи.

Модульний контроль: 2 модульні контрольні роботи протягом семестру у вигляді тестів. Максимальна оцінка за тест 10 балів. Поточний контроль знань передбачає також проведення модульно-контрольних замірів у вигляді письмової відповіді на запитання. Максимальна сума балів за кожним модулем – 30 балів.

Модуль 1 = 30 балів

Модуль включає питання з тем 1-4; виконання практичних робіт 1-4; відвідування лекцій; активність на практичних заняттях та своєчасне виконання практичних робіт.

Модуль 2 – 30 балів

Модуль включає питання з тем 5-9; виконання практичних робіт 5-9; відвідування лекцій; активність на практичних заняттях та своєчасне виконання практичних робіт.

За результатами семестру студент отримує підсумкову оцінку за 60-бальною шкалою:

Шкала оцінювання за кожним модулем

<i>Форма контролю</i>	<i>Шкала оцінювання</i>
Відповіді на питання модуль-контролю	10 балів
Відповіді на практичних запитаннях	2 бали (10 балів максимум)
Виконання завдань самостійної роботи	5 балів
Активність на практичних заняттях	3 бали
Виконання завдань самостійної роботи	2 бали
Разом	30 балів за модуль

При цьому кількість балів відповідає оцінці:

1-34 – «незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням дисципліни;

35-59 – «незадовільно» з можливістю повторного складання;

60-64 – «задовільно» («достатньо»);

65-74 – «задовільно»;

75-84 – «добре»;

85-89 – «добре» («дуже добре»);

90-100 – «відмінно».

Шкала відповідності¹

<i>За 100 – бальною шкалою</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	
90-100	5	відмінно
85-89	4	добре
75-84		
65-74	3	задовільно
60-64		
35-59	2	незадовільно
1-34		

Якщо за результатами модульно-рейтингового контролю (2 модулі) студент отримав суму балів менше 40, то він не допускається до заліку і

¹ У РНП зазначається лише та шкала, яка відповідає формі підсумкового контролю (іспит – з оцінками, залік – «зарах.» / «незарах.»)

вважається таким, що не виконав програму дисципліни „Міжнародна логістика”.

Шкала оцінювання знань на іспиті

<i>Сума балів</i>	<i>Кількість балів</i>	<i>Зміст оцінювання</i>
60	20	На всі питання дані вичерпні відповіді, студент на іспиті показав креативність мислення та творчий підхід
55	15	На всі питання дані вичерпні відповіді, студент засвоїв матеріал курсу
50	10	На два питання дані вичерпні відповіді, на одне – поверхову
45	5	На всі три питання - поверхова відповідь
40	0	Жодне з питань не висвітлено в достатній мірі

Змістовний модуль № 1

„Концептуально-понятійні основи та аспекти міжнародної логістики”

Тема 1. Теоретичні засади та основні поняття логістики

Лекція 1. Теоретичні засади та основні поняття логістики

Предмет вивчення логістики та походження її назви. Історичні корені логістики в Україні: військовий, міжнародно-торгівельний, транспортно-дорожній, митний. Суспільно-господарська ефективність логістики та міжнародної логістики. Основний метод логістики міжнародний інжиніринг та його складники. Логістика як новітній науковий напрямок. Логістика як молодий, але надзвичайно динамічний вид бізнесу. Логістика як функція господарського управління, в т.ч. на міжнародному рівні. Логістика як чинник сталого розвитку. Логістика як освітній напрямок у світі та Україні.

Основні наукові категорії логістики: логістична система, логістична операція, логістичний потік, логістична функція, логістичні витрати, логістичний канал, логістичний ланцюг, логістична мережа, логістичний цикл, логістична координація, логістичний інтерфейс.

Практичне заняття № 1

Теоретичні основи та основні поняття логістики – 2 год.

План

1. Предмет вивчення логістики та походження її назви.
2. Суспільно-господарська ефективність та основний метод логістики.
3. Історичні корені логістики, у т.ч. в Україні.
4. Логістика як науковий та бізнесовий напрямки, функція господарського управління, чинник сталого розвитку та освітній напрямок.
5. Основні наукові категорії логістики.

Тема 2. Науково-практичні концепції логістики

Лекція 1. Науково-практичні концепції логістики

Розвиток логістики як науково-практичного напрямку: дологістична стадія, логістика першого, другого, третього та четвертого (в перспективі) поколінь. Концепція „Планування потреби та ресурсів” та засновані на ній логістичні системи MRP (Material Requirements Planning – англ. Планування матеріальних потреб) та DRP (Distribution Requirements Planning – англ. Планування збутових потреб). Перше та друге покоління логістичних систем MRP та DRP (їхні відмінності). Концепція „Точно в строк” та японська система виробничої логістики „Канбан”. Т.Оно – розробник систем „Канбан” та „Кайдзен”. Перше та друге покоління логістичних систем „Точно в строк” та їх відмінності. Логістичні концепції „Худого виробництва” та „Швидкого реагування” та їх застосування в США та інших постіндустріальних країнах. Логістичні концепції „Зеленої логістики” та „Геологістики” та їхнє застосування логістичними фірмами ЄС та США

Практичне заняття №2.

Науково-практичні концепції логістики – 2 год.

План

1. Розвиток логістики як науково-практичного напрямку.
2. Логістична концепція „Планування потреб та ресурсів” та логістичні системи MRP, DRP.
3. Логістична концепція „Точно в строк” та логістичні системи Канбан, Кайдзен.
4. Логістичні концепції „Худого виробництва” та „Швидкого реагування”,
5. Логістичні концепції „Зеленої логістики” та „Геологістики”.

Тема 3. Концептуальні основи міжнародної логістики

Лекцій 1. Концептуальні основи міжнародної логістики

Значення та особливості міжнародної логістики. Визначення та структура міжнародної логістики. Концептуальна база міжнародної логістики: системна концепція, концепції загальних витрат та внутрішнього суперництва. Загальні та специфічні відмінності міжнародної логістики від внутрішньої. Структура міжнародної логістики фірми. Структура міжнародної логістики як напрямку міжнародного бізнесу. Міжнародні перевезення: значення, транспортні витрати, компоненти (інфраструктура, наявні види транспорту. Вибір найбільш ефективного виду транспорту, визначення базисних умов поставки). Міжнародні запаси: значення, вартість, мета та особливості (вплив курсу валют, значні відстані перевезень, митні платежі). Визначення обсягу міжнародних запасів за допомогою логістичного циклу, рівня логістичного сервісу та використання запасів як стратегічного інструменту. Міжнародне пакування: значення та відмінності від внутрішнього пакування, відповідальність вимоги, врахування кліматичних особливостей, виду транспорту, ваги вантажу та упакування, вимог замовника, подвійного упакування. Контейнери як прогресивний вид

міжнародного пакування. Міжнародне зберігання: скільки треба складів та де їх розмістити. Розміщення товарів на складах за методом ABC. Пільгові умови міжнародного зберігання товарів у вільних економічних зонах.

Практичне заняття № 3

Концептуальні основи міжнародної логістики – 2 год.

План

1. Концепції та відмінності
2. Міжнародні перевезення
3. Міжнародні запаси
4. Міжнародне упакування
5. Міжнародне зберігання

Тема 4. Історичний аспект міжнародної логістики

Лекція 1. Історичний аспект міжнародної логістики

Дорожня система Давнього Риму: розвиток та дислокація. Головні (консулярні) дороги Римської держави. Давньоримська дорожня мережа в Європі, Азії та Африці. Ігнатієва дорога (Via Ігнатіа) та її характеристика. Давній «мультимодальний» шлях Рим-Константинополь. Особливості практикування та управління дорожнім господарством у Давньоримській державі. Інформаційне забезпечення давньоримських доріг. Економічне піднесення та занепад держави набатійців Петри як ілюстрація важливості чинника міжнародної логістики на ті часи. Міжнародна транспортно-митна діяльність Запорізької Січі: корабельні, козацькі «склади» та скарби під водою. Логістика в Другій світовій війні: сутність та особливості застосування «фальшивої» логістики під час підготовки до операції «Overlord» - висадки військ союзників у Нормандії в червні 1944 р.

Практичне заняття №4

Історичний аспект міжнародної логістики

План

1. Дорожня система Давнього Риму.
2. Логістичний чинник піднесення та занепаду античної держави Петра.

3. Транспортно-логістична діяльність Запорізької Січі.
4. Логістика у 2-й Світовій війні: операція «Overlord».

Завдання до самостійної роботи студентів.

1. Скласти картосхему дислокації головних доріг Римської імперії

Література: [8]

Тема 5. Суспільно-географічний (геопросторовий) та екологічний аспекти міжнародної логістики

Лекція 1. Суспільно-географічний (геопросторовий) та екологічний аспекти міжнародної логістики

Логістичні системи різної галузевої належності (галузеві) та різних геопросторових рівнів (регіональні). Територіальна організація (ТО) логістичних систем: врахування чинників розміщення виробництва, споживання та транспортної інфраструктури. Закономірності ТО логістичних систем: раціональність, комплексність, зональність. Засади ТО логістичних систем. Чинники ТО логістичних систем. ТО логістичної системи мікрорівня (підприємство). ТО логістичних систем мезо та макрорівнів (економічні райони, територіально-адміністративні одиниці, країна). ТО логістичної системи мегарівня (інтеграційне угруповання держав). ТО логістичної системи метарівня (світ).

Екологістика та „зелена” логістика як важелі сталого розвитку та політики збереження навколишнього середовища. Екологізація логістики та її складові. Напрямки досліджень впливу логістики на екосистему регіону та країни. Застосування екологічної стратегії в діяльності логістичних компаній „Schenker” (Німеччина) та Geodis (Франція). Проблема екологістики на мікрорівні (підприємство): екологічна оцінка та вибір постачальників, переробка й використання відходів, вибір перевізників, проектування товару, пакування та маркування товару. Проблеми екологістики на метарівні

(глобальному): парниковий ефект, забруднення навколишнього середовища, руйнування озонового шару, використання відходів (реверсивна логістика).

Практичне заняття № 5

Суспільно-географічний (геопросторовий) та екологічний аспекти міжнародної логістики – 2 год.

План

1. Наукові категорії територіальної організації (ТО) логістичних систем
2. ТО логістичної системи мікрорівня, мезо та макрорівня
3. ТО логістичної системи мегарівня та метарівня
4. Екологізація логістики. Екологістична політика в діяльності міжнародних логістичних компаній.
5. Проблеми екологістики на мікро- та метарівнях.

Типовий тест модульної контрольної роботи № 1

Варіант 1

1. Назва дисципліни „логістика” (logistics - англ.) має походження:
 - а) британське;
 - б) американське;
 - в) грецько-візантійське;
 - г) давньоримське.
2. Як скорочено позначається назва логістичної концепції і системи „Точно в строк” англійською мовою, прийнятою в міжнародній логістиці:
 - а) JIT; б) MRP; в) DRP; г) TEN
3. Скільки компонентів включає міжнародна логістика?
 - а) 2; б) 3; в) 4; г) 5
4. Які міста з'єднувала Ігнатієва дорога в Давньоримській державі?
 - а) Рим-Константинополь;
 - б) Рим-Бриндізі;
 - в) Рим-Диррахій (Дуррес – суч.);

г) Диррахій (Дуррес – суч)-Константинополь.

5. Така характеристика територіальної організації логістичних систем як раціональність відноситься до наступної наукової категорії:

а) закономірність;

б) засада;

в) чинник;

г) не відноситься до жодної

6. Логістична компанія „Шенкер”, що відома своєю програмою „Зеленої логістики”, за національною належністю є:

а) німецькою;

б) французькою;

в) американською;

г) британською;

д) італійською

7. Який трансконтинентальний транспортний шлях древності не проходив через Україну?

а) «Із варяг у греки»;

б) «Великий шовковий шлях»;

в) «Бурштиновий шлях»;

г) «Королевська дорога»

8. До якого компоненту міжнародної логістики відноситься розміщення товарів на складах за методом ABC?

а) міжнародні перевезення;

б) міжнародні запаси;

в) міжнародне пакування;

г) міжнародне зберігання

9. До якого виду історичних коренів логістики в Україні відноситься чумацтво?

а) військовий напрям;

б) комерційний напрям;

- в) геополітичний напрям;
- е) екологічний напрям

10. До якого виду історичних коренів логістики в Україні відноситься діяльність гетьмана П.Конашевича-Сагайдачного?

- а) військовий напрям;
- б) комерційний напрям;
- в) геополітичний напрям;
- е) екологічний напрям

Контрольні питання до змістового модулю № 1

1. Предмет вивчення логістики та походження її назви.
2. Суспільно-господарська ефективність та основний метод логістики.
3. Логістика як науковий та бізнесовий напрямок, функція господарського управління, чинник сталого розвитку та освітній напрямок.
4. Основні наукові категорії логістики.
5. Концепція „Планування потреб та ресурсів” та логістичні системи MRP та DRP.
6. Концепція „Точно в строк” та логістична система „Канбан”.
7. Логістичні концепції „Худого виробництва”, „Швидкого реагування”, „Зеленої логістики” та „Геологістики”.
8. Концепції та відмінності міжнародної логістики.
9. Міжнародні перевезення.
10. Міжнародні запаси.
11. Міжнародне упакування.
12. Міжнародне зберігання.
13. Дорожня система Давнього Риму.
14. Міжнародна логістика як чинник піднесення та занепаду давнього міста-держави Петра.
15. Міжнародно-торгівельні та митно-логістичні аспекти діяльності Запорізької Січі.

16. „Фальшива” логістика як один з чинників успіху операції „Overlord” у 2 Світовій війні.

17. Наукові категорії територіальної організації (ТО) логістичних систем.

18. ТО логістичної системи мікрорівня.

19. ТО логістичної системи мезо та макрорівня.

20. ТО логістичної системи мегарівня.

21. ТО логістичної системи метарівня.

22. Екологізація логістики.

23. Екологічна політика в діяльності міжнародних логістичних фірм.

24. Проблеми екологістики на мікрорівні.

25. Проблеми екологістики на метарівні.

Змістовий модуль № 2

«Світовий ринок логістичних послуг: регіональні та корпоративні особливості»

Тема 6. Світовий ринок логістичних послуг. Єврологістика: концептуальний базис, регіональні складники, напрямки розвитку в XXI ст.

Лекція 1. Світовий ринок логістичних послуг. Єврологістика: концептуальний базис, регіональні складники, напрямки розвитку в XXI ст.

Мета логістики. Логістичний мікс «8П». Економічний ефект логістики в національному та глобальному масштабах. Виокремлення логістики в самостійний науково-практичний напрям як закономірний результат поглиблення процесів міжгалузевого поділу праці в світовому господарстві. Розвиток логістики від 1PL до 4PL. Перша «революція» в глобальних ланцюгах поставок, її передумови та результати. Друга «революція» в глобальних ланцюгах поставок та виникнення логістики. Формування світового ринку логістичних послуг: обсяг, динаміка, відсоток витрат на

логістику, проблеми. Логістика як засіб збільшення прибутків в міжнародному бізнесі та джерело порівняльної переваги в умовах зростаючої конкуренції на світовому ринку. Регіональна структура світового ринку логістичних послуг та її зміни.

Єврологістика – логістично-транспортна стратегія об'єднаної Європи. Єврологістика як інфраструктурна основа та важлива складова процесу євроінтеграції. Концептуальний базис єврологістики (Пан'європейської транспортно-логістичної інтеграції). Концепції європейських транспортних осей (ЄТО), європейських інтермодальних транспортних мостів (ЄІТМ), Пан'європейських (Критських) транспортних кордонів (ПСК), Пан'європейських транспортних зон (PETrA), транспортно-логістичної системи «Широка Європа», транснаціональних осей єврологістики (ТОЄ). Роль Європейської конференції міністрів транспорту (ЄКМТ) та Європейської логістичної асоціації (ЄЛА) в розвитку єврологістики. Регіональні складники єврологістики та їхня характеристика: TEN, TINA, TIRS, PEC, PETrA. Регіональні «формули» єврологістики та євразійської транспортно-логістичної системи, що формується. «Формула» участі України в єврологістиці та розшифровка цієї формули. Напрямки інтеграції України в Пан'європейську транспортно-логістичну систему.

Нові завдання та пріоритети єврологістики в зв'язку зі зростанням Євросоюзу до 27 країн-учасниць. Група високого рівня ЄС з питань транс'європейських транспортних мереж та результати її роботи. Нові ідеї ЄС у сфері єврологістики: розширення транспортних зон від Атлантики до Чорного та Каспійського морів; створення Транс'європейських транспортних осей; утворення мультимодальних сполучень транспортних коридорів з морськими шляхами через порти; визначення найважливіших проектів розвитку транспортно-логістичної інфраструктури Європи. Характеристика транснаціональних осей єврологістики: Морські магістралі; Північна вісь; Центральна вісь; Південно-Східна вісь; Південно-Західна вісь. Завдання України з розвитку ТОЄ згідно «Програми розвитку національної мережі

МТК в Україні на 2006-2010 роки». Характеристика Пан'європейських транспортних зон: Баренцовой Євроарктичної, Чорноморської (Black Sea RETrA), Середземноморської та Адріатично-Іонічної.

Завдання до самостійної роботи студентів – 1 год.

1. Виконати кругову діаграму «Регіональна структура світового ринку логістичних послуг»: зміни за 1999 та 2005 рр.

Література: [7; 10]

Практичне заняття № 6

Світовий ринок логістичних послуг – 2 год.

План

1. Логістичні «революції» в глобальних ланцюгах поставок.
2. Формування світового ринку логістичних послуг.
3. Регіональна структура світового ринку логістичних послуг.

Практичне заняття №7

Єврологістика: концептуальний базис, регіональні складники та напрямки розвитку в ХХІ ст. – 2 год.

План

1. Концептуальний базис єврологістики
2. Регіональні складники та формули єврологістики та участі в ній України
3. Напрямки розвитку єврологістики в ХХІ ст.
4. Транснаціональні осі єврологістики
5. Пан'європейські транспортні зони

Тема 7. Від геополітики до єврологістики: Балто-Чорноморська транспортно-логістична інтеграція та участь у ній України. Концепція Міжмор'я та проєкт ЄС «Ініціатива Тримор'я».

Лекція 1. Від геополітики до єврологістики: Балто-Чорноморська транспортно-логістична інтеграція та участь у ній України. Концепція Міжмор'я та проєкт ЄС «Ініціатива Тримор'я».

Ідея Балтійсько-Чорноморського альянсу як геополітична підстава Балто-Чорноморської транспортно-логістичної інтеграції (БЧТЛІ). Країни-учасниці БЧТЛІ першого, другого та третього порядків. Роль Ради Балтійських морських держав та Організації Чорноморського економічного співробітництва (ЧЕС) в розвитку БЧТЛІ. Першочергові проекти розбудови логістичної системи Балтійського моря: Північний трикутник, Rail Baltica, морські коридори («Струна», «Німеччина-Швеція», «Німеччина-Литва/Латвія», «Центральноєвропейський», «Балтійська ланка», «Схід-Захід»), Форум міжнародних проектів TEDIM (завершені, діючі та перспективні проекти). Головний транспортно-логістичний проект ЧЕС – Чорноморське транспортне кільце. Пан'європейські (ПЕК) та трансконтинентальні транспортні коридори (ТКТК), що проходять та з'єднують Балтійський та Чорноморський басейни. Порівняльна характеристика транспортно-логістичних систем Балтійського та Чорного морів. Напрямки участі України в БЧТЛІ: участь в розбудові ПЕК та ТКТК, що пов'язують Україну з Балтійським басейном; участь в річкових коридорах, що пов'язують Балтійський та Чорноморський басейни; розбудова контейнерних маршрутів «Україна – країни» Балтійського басейну; створення мережі логістичних євротерміналів; ініціація та підтримка політичних та економічних угод щодо БЧТЛІ. Від геополітики до єврологістики: концепція Міжмор'я (О.Степанів) та проект ЄС «Ініціатива Тримор'я».

Практичне заняття № 8

Від геополітики до єврологістики: Балто-Чорноморська транспортно-логістична інтеграція та участь у ній України. Концепція Міжмор'я та проєкт ЄС «Ініціатива Тримор'я» – 2 год.

План

1. Геополітичні підстави Балто-Чорноморської транспортно-логістичної інтеграції (БЧТЛІ).

2. Від геополітики до єврологістики: концепція Міжмор'я (Ю.Липа, О.Степанів) та проєкт ЄС «Ініціатива Тримор'я».

3. Транспортно-логістична система Балтики та проєкти її подальшого розвитку

4. Транспортно-логістична система Чорного моря та її логістичні проєкти

5. Напрямки участі України у Проєкті ЄС «Ініціатива Тримор'я».

Тема 8. Ринок логістичних послуг країн НАФТА

Лекція 1. Ринок логістичних послуг країн НАФТА

Транспорно-логістична складова процесу економічної інтеграції країн НАФТА. Динаміка та компонентна структура ринку логістичних послуг країн НАФТА та його регіональна структура. Класифікація логістичних послуг згідно Комісії США з міжнародної торгівлі. Чинники зростання попиту на логістичні послуги на ринку НАФТА. Транспортна система країн НАФТА. Найбільші компанії Північної Америки на ринку логістичних послуг та їх коротка характеристика. Найбільші компанії Північної Америки, що надають послуги складування. Регіональні особливості послуг складів загального користування в Північній Америці. Ринок логістичних послуг США. Перше в світі практичне застосування логістичних методів. Система «Точно в строк» на заводах Г. Форда в 1920-х рр. Провідне місце США у розвитку сучасної логістики. Ринок логістичних послуг США: обсяг та динаміка, частка у ВВП. Методика підрахунку логістичних витрат у США та їхня структура. Найбільші компанії США з контрактної логістики. Головні напрямки вантажних перевезень між штатами США. Ринок логістичних послуг Канади. Обсяг, структура та динаміка логістичних витрат, частка в ВВП. Основні напрямки вантажних перевезень між провінціями Канади. Класифікація логістичних послуг за канадською статистикою. Найбільші логістичні вузли. Основні види складів у складському господарстві Канади. Ринок логістичних послуг Мексики: відставання від партнерів по НАФТА.

Структура вантажоперевезень за видами транспорту. Основні напрямки вантажних перевезень між штатами Мексики. Найбільші компанії – логістичні оператори Мексики.

Практичне завдання № 9

Ринок логістичних послуг країн НАФТА – 2 год.

План

1. Транспортно-логістична складова процесу економічної інтеграції країн НАФТА
2. Динаміка та компонентна структура ринку логістичних послуг країн НАФТА
3. Логістичний бізнес у країнах НАФТА на його регіональна структура
4. Ринок логістичних послуг США
5. Ринок логістичних послуг Канади
6. Ринок логістичних послуг Мексики

Тема 9. Розвиток логістики в країнах Азії

Лекція 1. Розвиток логістики в країнах Азії

Динамічний розвиток логістики в країнах Азії та Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР). Зміна лідерів на східно-азійському ринку логістичних послуг: Японію наздоганяють Гонконг, Китай, Індія. Динамічний розвиток транспортно-логістичної інфраструктури та відповідного ринку в Китаї. Розвиток морських контейнерних портів – найбільших у світі. Діяльність міжнародних логістичних компаній в Китаї та Індії. Інформаційні технології як важливий чинник розвитку індійської логістики. Необхідність створення сучасної транспортно-логістичної інфраструктури в Індії. Перетворення Гонконгу в регіональний логістично-дистрибуційний центр - головний у Південно-Східній та Східній Азії. Розвиток логістики в Південно-Західній Азії – створення „логістичного містечка” в Дубаї (Об’єднані Арабські Емірати) – на базі найбільшого в світі летовища Джебель-Алі, будівництво якого закінчується.

Практичне завдання № 10

Розвиток логістики в країнах Азії – 2 год.

План

1. Динамічний розвиток азійського ринку логістики
2. Особливості розвитку логістики в Китаї
3. Логістика як міжнародна спеціалізація Гонконгу (Сянгану)
4. Особливості розвитку індійської логістики
5. Логістичне містечко в Дубаї – новий крок у логістиці

Тема 10. Японський досвід виробничої логістики та його міжнародне значення

Лекція 1. Японський досвід виробничої логістики та його міжнародне значення

Японія – батьківщина логістичної концепції „Точно в строк” та логістичних систем „Канбан” та „Кайдзен”. Т.Оно – розробник логістично-виробничої системи автозаводу фірми „Тойота”. Сучасні досягнення японської логістики – системи „Кайдзен” та „Гемба кайдзен”. Виробнича логістика як складова моделі „економічного управління”. Правила „Кайдзен” як підстава „Будинку Кайдзен”. Три „Му” як основа Кайдзен: муда, мура, мурі. Вісім видів муда (виробничих та логістичних втрат) за Т.Оно. П’ять „С” як основа підтримання чистоти та порядку на підприємстві. Вимоги до підприємств – постачальників на підставі п’яти „С” та трьох „Му”. Завдання з впровадження методів японської логістики в Україні. Міжнародне значення та поширення досягнень японської логістики та менеджменту.

Практичне заняття №11

Японський досвід виробничої логістики та його міжнародне значення – 2 год.

План

1. Японія – батьківщина сучасних логістичних концепцій.
2. Логістична система Канбан.
3. Логістична система Кайдзен.

4. Міжнародне значення досягнень японської логістики та їх впровадження в Україні.

Завдання до самостійної роботи студентів

1. Накреслити схему «Будинку«Гемба Кайдзен»

Література: [18]

Типовий тест модульної контрольної роботи № 2

Варіант 1.

1. У результаті якої «революції» в міжнародних ланцюгах поставок виникла логістика?
- а) першої;
 - б) другої;
 - в) третьої;
 - г) четвертої
2. Скільки нараховується регіональних складників єврологістики згідно її «формули»?
- а) два;
 - б) три;
 - в) чотири;
 - г) п'ять;
 - д) більше п'яти
3. Скільки осей виділяють в проектах Транснаціональних осей єврологістики?
- а) дві;
 - б) три;
 - в) чотири;
 - г) п'ять;
 - д) більше п'яти
4. Яка держава з наведених відноситься до країн-учасниць Балто-Чорноморської транспортно-логістичної інтеграції першого порядку?

- а) Швеція;
- б) Україна;
- в) Німеччина;
- г) Фінляндія

5. Який японський вчений є «батьком» японської виробничої логістики?

- а) Т.Оно;
- б) М.Імаї;
- в) А.Куросава;
- г) Й.Оно

6. Який український вчений вперше згадав про геополітичну концепцію Міжмор'я у транспортній географії?

- а) Ю.Липа;
- б) О.Степанів;
- в) С.Рудницький;
- г) О.Вісьтак

7. Який проєкт ЄС використовує концепцію Балто-Чорноморської інтеграції?

- а) Спільний ринок;
- б) Спільна агрополітика;
- в) Ініціатива Тримор'я;
- г) Європейський центральний банк

8. Укажіть логістичну компанію США з наведених:

- а) Geodis;
- б) Schenker;
- в) Exel;
- г) Federal Express

9. У якій державі Перської затоки знаходиться Дубайське логістичне містечко?

- а) Катар;
- б) Бахрейн;
- в) Кувейт;

г) ОАЕ

10. Хто очолює Інститут Кайдзен у Токіо?

а) Т.Оно;

б) М.Імаї;

в) А.Куросава;

г) Й.Оно

Контрольні питання до змістового модулю № 2

1. Логістичний мікс „8П”
2. Перша „революція” в міжнародних ланцюгах поставок
3. Друга „революція” в міжнародних ланцюгах поставок
4. Формування світового ринку логістичних послуг: обсяг, динаміка, відсоток від ВВП
5. Регіональна структура світового ринку логістичних послуг та її зміни
6. Концептуальний базис єврологістики
7. Європейська конференція міністрів транспорту
8. Європейська логістична асоціація
9. „Формула” єврологістики
10. „Формула” участі України в єврологістиці
11. Напрямки розвитку єврологістики в ХХІ ст.
12. Транснаціональні осі єврологістики
13. Пан’європейські транспортні зони
14. Геополітичні підстави Балто-Чорноморської транспортно-логістичної інтеграції
15. Проекти розвитку транспортно-логістичної системи Балтійського моря
16. Проекти розвитку транспортно-логістичної системи Чорного моря
17. Від геополітики до єврологістики: концепція Міжмор’я (О.Степанів, Ю.Липа) та проєкт ЄС «Ініціатива Тримор’я»
18. Напрямки участі України в проєкті ЄС «Ініціатива Тримор’я»

19. Транспортно-логістична складова процесу інтеграції країн НАФТА
20. Динаміка та компонентна структура ринку логістичних послуг країн НАФТА
21. Логістичний бізнес у країнах НАФТА та його регіональна структура
22. Ринок логістичних послуг США
23. Ринок логістичних послуг Канади
24. Ринок логістичних послуг Мексики
25. Динамічний розвиток азійського ринку логістики
26. Особливості розвитку логістики в Китаї
27. Логістика як міжнародна спеціалізація Гонконгу (Сянгану)
28. Особливості розвитку індійської логістики
29. Логістичне містечко в Дубаї – новий крок у логістиці
30. Японія - батьківщина логістичної концепції „Точно в строк” та системи виробничої логістики „Канбан”
31. Т.Оно – видатний представник японської логістики
32. Японські системи „економного управління”
33. Три „Му” як основа системи Кайдзен
34. П’ять „С” як основа системи „Гемба Кайдзен”
35. Склад „Будинку „Гемба Кайдзен”

Перелік запитань на іспит

1. Предмет вивчення логістики та походження її назви.
2. Суспільно-господарська ефективність та основний метод логістики.
3. Логістика як науковий та бізнесовий напрямок, функція господарського управління, чинник сталого розвитку та освітній напрямок.
4. Основні наукові категорії логістики.
5. Концепція „Планування потреб та ресурсів” та логістичні системи MRP та DRP.
6. Концепція „Точно в строк” та логістична система „Канбан”.

7. Логістичні концепції „Худого виробництва”, „Швидкого реагування”, „Зеленої логістики” та „Геологістики”.
8. Концепції та відмінності міжнародної логістики.
9. Міжнародні перевезення.
10. Міжнародні запаси.
11. Міжнародне упакування.
12. Міжнародне зберігання.
13. Дорожня система Давнього Риму.
14. Міжнародна логістика як чинник піднесення та занепаду давнього міста-держави Петра.
15. Міжнародно-торгівельні та митно-логістичні аспекти діяльності Запорізької Січі.
16. „Фальшива” логістика як один з чинників успіху операції „Overlord” у 2 Світовій війні.
17. Наукові категорії територіальної організації (ТО) логістичних систем.
18. ТО логістичної системи мікрорівня.
19. ТО логістичної системи мезо та макрорівня.
20. ТО логістичної системи мегарівня.
21. ТО логістичної системи метарівня.
22. Екологізація логістики.
23. Екологічна політика в діяльності міжнародних логістичних фірм.
24. Проблеми екологістики на мікрорівні.
25. Проблеми екологістики на метарівні.
26. Логістичний мікс „8П”
27. Перша „революція” в міжнародних ланцюгах поставок
28. Друга „революція” в міжнародних ланцюгах поставок
29. Формування світового ринку логістичних послуг: обсяг, динаміка, відсоток від ВВП
30. Регіональна структура світового ринку логістичних послуг та її зміни
31. Концептуальний базис єврологістики
32. Європейська конференція міністрів транспорту

33. Європейська логістична асоціація
34. „Формула” єврологістики
35. „Формула” участі України в єврологістиці
36. Напрямки розвитку єврологістики в ХХІ ст.
37. Транснаціональні осі єврологістики
38. Пан’європейські транспортні зони
39. Геополітичні підстави Балто-Чорноморської транспортно-логістичної інтеграції
40. Проєкти розвитку транспортно-логістичної системи Балтійського моря
41. Проєкти розвитку транспортно-логістичної системи Чорного моря
42. Від геополітики до єврологістики: концепція Міжмор’я (О.Степанів, Ю.Липа) та проєкт ЄС «Ініціатива Тримор’я»
43. Напрямки участі України в проєкті ЄС «Ініціатива Тримор’я»
44. Транспортно-логістична складова процесу інтеграції країн НАФТА
45. Динаміка та компонентна структура ринку логістичних послуг країн НАФТА
46. Логістичний бізнес у країнах НАФТА та його регіональна структура
47. Ринок логістичних послуг США
48. Ринок логістичних послуг Канади
49. Ринок логістичних послуг Мексики
50. Динамічний розвиток азійського ринку логістики
51. Особливості розвитку логістики в Китаї
52. Логістика як міжнародна спеціалізація Гонконгу (Сянгану)
53. Особливості розвитку індійської логістики
54. Логістичне містечко в Дубаї – новий крок у логістиці
55. Японія - батьківщина логістичної концепції „Точно в строк” та системи виробничої логістики „Канбан”
56. Т.Оно – видатний представник японської логістики
57. Японські системи „економного управління”
58. Три „Му” як основа системи Кайдзен
59. П’ять „С” як основа системи „Гемба Кайдзен”
60. Склад „Будинку „Гемба Кайдзен”

Список рекомендованої літератури

а) основна:

1. Имаи М. Кайдзен. Ключ к успеху японских компаний. Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. – 374 с.
2. Имаи М. Гемба кайдзен. Путь к снижению затрат и повышению качества. Пер. с англ. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 346 с.
3. Олійник Я.Б., Смирнов І.Г. Міжнародна логістика: навч.пос. К.: Обрії, 2011. – 546 с.
4. Оно Т. Производственная система Тойоты. Пер. с англ. – М.: Ин-т комал. страт. иссл., 2008. – 208 с.
5. Смирнов І.Г. Логістика: просторово-територіальний вимір: Моногр. – К.: Обрії, 2004. – 335 с.
6. Смирнов І.Г., Косарева Т.В. Транспортна логістика: Навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2008. – 224 с.
7. Смирнов І.Г. Хільчевська І.Г. Логістика у зовнішньоекономічній діяльності // Регулювання зовнішньоекономічної діяльності: Навч. пос. / За ред. І.І. Дахна. – К.: ЦУЛ, 2009. – С. 65-150.
8. Смирнов І.Г. Україна в системі Балто-Чорноморської транспортно-логістичної інтеграції // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. - № 1 (42). – 16-31.
9. Смирнов І.Г. Логистический городок в Дубае: качественный прыжок в логистике // Логістика. Проблемы и решения. – 2009. - № 3. – С. 78-86.
10. Смирнов І.Г. Рынок логистики в Азии: современные особенности // Logistics. – 2007. - № 3. – С. 14-18.
11. Смирнов І.Г. Логістика по-японски // Logistics. – 2007. - № 11. – С. 30-35.
12. Смирнов І.Г. Екологія та логістика: проблема утилізації відходів: досвід Польщі // Фізична географія та геоморфологія. – 2007. - № 53. – С. 168-177.

13. Смирнов І.Г. Картографічний та логістичний аспекти операції «Overlord» // Картографія та вища школа. – 2009. = Вип. № 4. – С. 105-113.

14. Смирнов І.Г., Любіцева О.О. Олена Степанів - перша українська жінка-офіцер, дипломат, географ, геологіст // Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Серія географія. 2021, вип. – С.

15. Смирнов І.Г. Олена Степанів: життєвий шлях, здобутки, досягнення, використання в туризмі, як першої української жінки-офіцера, дипломата, географа-геологіста. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури і спорту. Вип.5 К (134) 21. К., 2021. С.39-46.

16. Смирнов І.Г. Герої та події українських визвольних змагань у Галичині та на Поділлі як туристичний ресурс: Олена Степанів. Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів: Матеріали V Міжн.наук.-практ.конф. Луцьк: ВНУ ім.Лесі Українки, 2021. С.91-95.

17. Mangan I., Lalwani C., Batcher T. Global logistics and supply chain management. – N.-Y.: Wiley&Sons, 2008. - 372 p.

б) додаткова:

1. Боуерсокс Д., Клосс Д. Логистика: интегрированная цепь поставок: Пер. с англ. М.: ОЛИМК-БИЗНЕС, 2005. – 640 с.

2. Джонсон Дж., Вуд Д., Вордлоу Д., Мерфи-мл. П. Современная логистика: Пер. с англ. – М.: Вильямс, 2002. – 624 с.

3. Журавський Вель-Граєвський П. Грузія й Україна – потенційні партнери Тримор'я. Український тиждень. № 46 (678). С.13-19.

4. Захаров К.В., Циганок А.В., Бочарников В.П., Захаров Ф.К. Логистика, эффективность и риски внешнеэкономических операций. – К.: ИНЭКС, 2000. 237 с.

5. Лав Д.Ф. McDonald's. О чем молчит ТИГ МАК: Пер. с англ. – М.: Эксмо, 2007. – 544 с.

6. Сток Дж., Ламберт Д. Стратегическое управление логистикой: Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2005. – 797 с.

7. Уотерс Д. Логистика. Управление цепью поставок: Пер. с англ. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 503 с.

8. Шапиро Дж. Моделирование цепи поставок: Пер. с англ. – СПб.: Питер, 2006. – 720 с.

9. Шехтер Д., Сандер Г. Логистика. Искусство управления цепочками поставок: Пер. с англ. – М.: Претекст, 2008. – 230 с.

10. Bonacsch E., Wilson I. Getting the Goods: Ports, Labor and the Logistics Revolution. – NY: Cornell University, 2008/ - 273 p.

11. Golemska E., Kempuy D., Witkowski J. Eurologistyka w zarzadzaniu miedzynarodowym/ - Warszawa: PWN, 2005. – 156 s.

в) Интернет – джерела:

1. www.gov/publications/north_american_transport

2. www.ohlogistics.com

3. <http://strategic.ic.gs.ca>

4. www.3plogistics.com (Armstrong&Associates)

5. www.adp.com/corporate/es/outsourcing/index.html

6. www.maps.grida.no/theme

7. www.agrvologistick.ne

8. www.dockaas.ne

9. www.agriporta7.ne

10. www.floraholland.ne

11. www.ndl.ne

12. www.wuilerer.com

13. www.wur.ne

14. <https://parafia.org.ua>

Наукова література

Навчальна робоча програма з курсу „Міжнародна логістика”. - К.: ЛПТ, 2021. - 32 с.

Укладач: доктор географічних наук, професор Ігор Смирнов

Затверджено на засіданні кафедри країнознавства та туризму географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка «18» листопада 2020 р., протокол № 6

Рекомендовано до друку Вченою радою географічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка «11» грудня 2020 р., протокол №5

Рецензент: Б.П. Яценко, д.геогр. н., професор
(Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Підписано до друку: 01.03.2021. Формат 60x90/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір: офсетний 80 гр/м²
Наклад 100. Ум.-друк.арк.:1,14. Зам. №02-03

Видавництво ТОВ «Альфа-ПК», м. Київ, вул. Антоновича 125А
Свідоцтво про реєстрацію ДК 1806

